

فرهنگی

در حاشیه سفر هند

(قسمت دوم)

روزهای پایانی سال ۱۳۸۵ توفیق یار شد و همت بخش رسانه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرین، با جمعی از همکاران مطبوعاتی عازم کشور هند شدیم.

در بدو ورود به فرودگاه دهلی پایتخت هند نظم و انضباط خاصی در آنجا حاکم بود که برای ما قابل تأمل و تعجب بود اگر چه موقع نماز صبح بود و جا و مکانی برای نماز نبود و کسی هم قبله را نمی دانست. ولی با دیدن جناب آقای اسدی مسؤول بخش رسانه سفارت جمهوری اسلامی ایران در هند مشکلات نماز خواندن تا حدودی برطرف شد. سپس با مینی بوسی که فرمان آن سمت راست بود و عبور و مرور و خیابان ها همه از سمت چپ بود، بالاخره به محل جامعه اسلامی دهلی نو محل استقرارمان که در یکی از محله های خوب و جنب لودی پارک واقع بود رسیدیم و پس از یک استراحت مختصر راهی سفارت جمهوری اسلامی ایران شدیم که سفیر و برخی از مسؤولین سفارت به گرمی از ما استقبال کردند؛ پس از معارفه کوتاه در گپ و گفتگوی بسیار صمیمی با سفیر ایران بطور اجمال با هند و فرهنگ آن دیار آشنا شدیم. در طول روزهایی که در هند بودیم از برخی چاپخانه ها، خبرگزاری ها، مطبوعات و جاهای دیدنی هند، دیدن کرده با فعالیت های آنها آشنا شدیم.

سری به برخی از مکان های تاریخی، فرهنگی و دیدنی که حاکی از فرهنگ حاکم بر مردم آن دیار بود زدیم و مهمتر از همه بقایای فرهنگ استعمار به جا مانده از استعمار پیر انگلیس به چشم می خورد. سوگمنده گویم که هم وضع مسلمانان در آنجا نامناسب بود و هم مکان های دینی و مذهبی مسلمانان بسیار اسفبار بود هم به لحاظ مدیریت و هم از نظر نظافت به گونه ای که ما برای ورود به معابد می بایستی بدون کفش و تمیز وارد می شدیم معابد هم بسیار تمیز، مرتب و بسیار خوب اداره می شدند و متولیان، مردم و بازدیدکنندگان، خصوصاً توریست ها را خوب تکریم و احترام می کردند.

یکی از نکاتی که بسیار توجه مان را جلب کرد هوای بسیار پاک و سالم پایتخت کشور هند بود به گونه ای که اصلاً دود و آلودگی در هوا نبود کمتر وسیله نقلیه ای بود که بنزینی باشد؛ همه وسایط نقلیه سبک و سنگین مجهز به سیستم CNG (گاز طبیعی) بودند حتی سه چرخه های (ریکشا) باری و مسافربر بسیار کوچک به گونه ای که هند یکی از چهار کشور موفق استفاده از CNG می باشد. و دهلی اولین شهر؛ در حالی که نعمت گاز طبیعی در کشور هند بسیار ناچیز است. و جالبتر اینکه حدود ۹۰ درصد وسایط نقلیه موتوری ساخت و تولید داخلی است.

ملت هند بسیار سخت کوش،

مهمان نواز و قانع هستند مثل اینکه نه دولت با مردم کار دارد و نه مردم با دولت و همه در تکاپوی زندگی خود هستند. کشور هند بخش عمده درآمدش از طریق صادرات و جذب گردشگر می باشد. با اینکه دومین کشور دنیا از نظر جمعیت است؛ با جمعیتی بالغ بر یک میلیارد و دویست میلیون نفر، اجناس خارجی در هند بسیار کم دیده می شود نوعاً تولیدات و مصنوعات خودشان را عرضه و مصرف می کنند. اکثر مردم از لباس محلی (ساری) استفاده می کنند، از نظر تحصیلات سطح عالی در رشته بیوتکنولوژی و IT بسیار موفق هستند و اکثر فارغ التحصیلان کشور هند جذب بازار کار اروپا و امریکا می شوند.

اگرچه اکثر مردم به زبان انگلیسی به لهجه هندی مسلط هستند ولی به افرادی هم برخوردیم که فارسی را خوب صحبت می کردند سوگمنده گویم که زبان فارسی در هند رو به زوال است و کرسی های زبان فارسی بسیار کم و در حال تعطیلی است؛ با تعامل بیشتر و خوب ایران و هند از این مسئله می توان جلوگیری کرد. مردم هند برای ایرانی ها به لحاظ قرابت فرهنگی و دیگر اشتراکات، احترام خاصی قائل هستند.

امروزه تصور و نگاه به هند، حاوی فقر شدید اکثریت مردم آن است، ولی در واقع تا قبل از حمله انگلستان به هند، در قرن ۱۹ میلادی، یکی از ثروتمندترین کشورهای

جهان بود. برای همین هم بود که هر وقت خزانة نادرشاه خالی می شد به هند حمله می کرد تا خزانة را پر کند. هند در سال ۱۹۴۷، به رهبری «مهاتما گاندی» و «جواهر لعل نهرو» به استقلال رسید، ولی در این راه دو تکه از سرزمینش را از دست داد پاکستان غربی (پاکستان) و پاکستان شرقی (بنگلادش) که در سال ۱۹۷۱، نام امروزی بنگلادش بر آن نهاده شد.

۱۸٪ مردم هندوستان هندو، ۱۴٪ مسلمان، ۲٪ سیک و بقیه از سایر ادیان هستند. امروزه زبان هندی زبان رسمی کشور و انگلیسی، زبان رسمی و اداری هند می باشد. شاید به همین دلیل است که علیرغم درصد بالاتر باسواد ایران (۸۰٪) نسبت به هند (۶۰٪)، توریست ها در هند احساس راحتی بیشتری می کنند، چون در ایران کمتر کسی می تواند به راحتی انگلیسی صحبت کند. البته باید از یاد نبرد که هند بزرگترین کشور انگلیسی زبان دنیاست اگر به دائرة المعارف ها مراجعه کنیم می بینیم که: هندی ها سیستم عددنویسی را ابداع کردند. عدد صفر کشف آنها بود. در طول ۱۰۰۰۰ سال اخیر به هیچ کشوری حمله نکرده اند. تنها کشوری است که بدون خونریزی استقلال پیدا کرد. اولین دانشکده پزشکی دنیا را به نام Ayurveda (آیورودا) داشته اند (که هنوز هم وجود دارد). اولین جراح دنیا به نام Sushruta (سُشْرُتا) در ۲۶۰۰ سال پیش، هندی بود. شطرنج، عدد Pi، جبر، علم ناوبری (۶۰۰۰ سال قبل)، زبان سانسکریت (مادر تمام زبانهای اروپایی) و ... اختراع

هنديها بود. اولین سد دنیا در Saurashtra (ساورشترا) ساخته شد. طبق آمار، در آمریکا ۳۸٪ پزشکان، ۱۲٪ دانشمندان، ۳۶٪ کارمندان ناسا، ۳۴٪ کارمندان میکروسافت، ۲۷٪ کارمندان IBM، ۱۷٪ کارمندان ایتل، و ۱۳٪ کارمندان زیراکس، هندی هستند. هندی ها یکی از بزرگترین و دقیق ترین سیستم آماری دنیا را دارند. به همین دلیل خود هندیها می گویند که هند، خدای آمار دنیاست (از بس خدا دارند، همه چیز رو با معیار خدا می سنجند) هندوستان، بعد از آمریکا و ژاپن، سومین کشوری است که می تواند سوپر کامپیوترها را بسازد. هند دومین مرکز دانشمندان و مهندسان دنیاست.

بعد از موفقیت چشمگیر هند در صنعت تجارت الکترونیک (IT)، این کشور در پی دستیابی به فرصتهای طلایی در بازارهای جهانی صادرات خدمات آزمایشگاهی است. از مارس سال ۲۰۰۵ میلادی، پاتولوژیستهای هندی مبادرت به انجام آزمایش های بیمارستان های زنجیره ای انگلستان و برخی کشورهای خاورمیانه کرده اند. حال صادرات خدمات آنها محدود به امور تجاری نخواهد بود. تست های پاتولوژی موضوع جدیدی در این حیطة محسوب می شوند. نمونه ها از بیمارستان های انگلستان جمع آوری و در شرایط مناسب توسط هواپیما به هند حمل می شوند. نتایج در کمتر از ۴۸ ساعت به انگلستان برمی گردد. بازار تستهای پاتولوژی در انگلستان حدود سه و نیم میلیارد پوند برآورد می شود که حدود

۲۵٪ آن قابلیت صدور دارد، این به معنی یک بازار ۹۰۰ میلیون پوندی، آن هم تنها از انگلستان است.

کشور هندوستان با گستره وسیع جغرافیایی در جنوب آسیا واقع شده و هفتمین کشور بزرگ دنیا از نظر وسعت و دومین کشور از نظر جمعیت است. مساحت ارضی آن تقریباً دو برابر و جمعیت آن (حدود یک میلیارد و دو بیست میلیون نفر) بیش از ۱۷ برابر جمهوری اسلامی ایران است. در هر کیلومتر مربع خاک هند ۲۴۴ نفر و در هر کیلومتر مربع خاک ایران ۳۷ نفر زندگی می کنند. در حال حاضر هند سومین مرکز تحقیقاتی دنیا و اولین در میان کشورهای در حال توسعه است و در بسیاری از شاخه های علوم مانند: بیوتکنولوژی، فناوری اطلاعات، انرژی اتمی، علوم پزشکی و کشاورزی در ردیف کشورهای قدرتمند جهان است. هند علیرغم جمعیت بسیار زیاد و یکی از مصرف کنندگان بزرگ جهان، توانسته است علاوه بر خودکفایی در محصولات کشاورزی، توفیق صادرات قابل توجهی، خصوصاً در زمینه گندم، برنج، شکر و جای داشته باشد.^۱

شناسنامه هندوستان

نام رسمی آن جمهوری هند است (REPUBLIC OF INDIA) نام رسمی سانسکریت هند، «بهارات» است که نام پادشاه بزرگ «مهاباراتا» است.

۱. ر. ک: نگاهی به هند، سفارت جمهوری اسلامی ایران، دهلی نو.

مرکز و پایتخت کشور هند، دهلی نو است که جمعیتی در حدود سیزده میلیون نفر دارد. هند دارای سی و پنج شهر بزرگ با جمعیت است که مهمترین آنها، بمبئی (شانزده و نیم میلیون نفر)، کلکته (سیزده و نیم میلیون نفر)، مدرس یا چنائی (شش و نیم میلیون نفر)، بنگلور (حدود شش میلیون نفر)، حیدرآباد (پنج و نیم میلیون نفر) و احمدآباد (چهار و نیم میلیون نفر) جمعیت دارند.

روز جمهوری و استقلال هندوستان در تاریخ ۱۵ اوت ۱۹۴۷ و درست یک روز پس از استقلال پاکستان، از بریتانیای کبیر می باشد.

قانون اساسی این کشور نیز در تاریخ ۲۶ نوامبر ۱۹۴۹ تصویب شد، و عمل به آن از تاریخ ۲۶ ژانویه ۱۹۵۰ شروع شد این روز در کشور هندوستان به عنوان «روز جمهوری» جشن گرفته می شود.

با توجه به تنوع زیاد فرهنگی و مذهبی و دینی، ایام مهم ادیان و مذاهب این کشور جزو تعطیلات رسمی محسوب می شوند. چهار رویداد مهم اسلامی و شیعی عید قربان، عاشورا (محرّم)، میلاد حضرت رسول (ص) و عید فطر از سوی دولت هند جزو این تعطیلات هستند.

پرچم

پرچم کشور هند دارای سه رنگ افقی، از بالا به پایین، زغفرانی یا نارنجی، سفید و سبز است. در وسط این پرچم گردونه ای با بیست و چهار پره به رنگ سرمه ای است. رنگ زغفرانی سمبل شجاعت،

دلیری، وارستگی و فداکاری، رنگ سفید بیانگر خلوص و حقیقت و رنگ سبز به معنای ایمان، اعتقاد، باروری و حاصلخیزی است.

گردونه پرچم که به آن دهار ماچاکرا گفته می شود، نمادی باستانی در آیین بودا است که توسط آشوکای بزرگ پادشاه قدرتمند قرن چهارم قبل از میلاد به عنوان گردونه قانون استفاده می شد.

تاریخ هند

قدمت انسان در شبه قاره هند به دویست تا چهارصد هزار سال می رسد. اما اولین تمدن بزرگ، تمدن حوزة رود سند با قدمت نزدیک به سه هزار سال است که به ایندوس والی و یا موهنجو دارو معروف است که وسیع ترین گستره تمدنی زمان خود بوده و با تمدن شهر سوخته ایران همزمان است و مراودات نزدیک داشته است و تقریباً پس از ورود آریائی ها بین دو هزار تا هزار و هشتصد سال قبل از میلاد هر دو از بین رفته اند.

ورود آریائی ها به هند در فرهنگ و دین و ادبیات و سیستم اجتماعی این سرزمین نقش بسیار مهمی داشته است که از آن جمله می توان به شکل گیری سانسکریت اولیه، تدوین متون مقدس هندوئی و سیستم طبقاتی جامعه هند اشاره نمود.

اولین دوران امپراتوری هند با حکومت سلسله «موریا» بین سال های ۳۲۶ تا ۲۰۰ قبل از میلاد شکل گرفت. قدرتمندترین حاکم تاریخ هند تا قبل از گورکانیان،

آشوکای بزرگ نام دارد که سومین شاه این سلسله است. وی در تمام جنبه های هنری و اجتماعی و سیستم اداری از هخامنشیان ایران الهام گرفت. آثار بسیار مهم حجاری این دوره مانند پیکره چهار شیر (نماد ملی هند) بسیار تحت تأثیر حجاری تخت جمشید است.

دومین سلسله قدرتمند به نام گوپتا از سال ۳۲۰ تا ۵۵۰ میلادی در شمال هند حاکمیت داشته و بر خلاف موریاها، حکومت بر مبنای ایجاد حاکمان محلی را بر حکومت مرکزی ترجیح می داده اند. در این دوران که به تاریخ کلاسیک هندوئی شناخته می شود، این آیین شکل متحدتری گرفت و اولین معابد هندوئی به سبک حاضر در این دوران تأسیس شد.

پس از گوپتاها تا قرن سیزدهم میلادی حکومت های زیادی در شمال هند با درگیری، شکست و پیروزی یکی پس از دیگری بر روی کار آمدند. با توجه به عدم قدرتمندی این حکومت ها، جنوب هند امنیت و آرامش بیشتری نسبت به شمال داشت و سرگرم تعامل و تجارت با اعراب مسلمان و منطقه جنوب آسیا بود و نقش مهمی در روابط خاورمیانه دور ایفا می کرد. اولین تماس اسلام با آسیای جنوبی، سال هفتصد و یازده میلادی است که مسلمانان تا کناره رود سند که هم اکنون در پاکستان است پیش آمدند.

در قرن دهم میلادی سلطان محمود غزنوی پنجاب را تصرف کرد و بارها به شمال هند حمله کرد. مهمترین رویداد این دوران سفر ابوریحان بیرونی به هند

بود که حاصل آن اثر با ارزش «ماللهند» است.

تا قرن سیزدهم تاخت و تازهای زیادی به هند صورت می گرفت، اما چندان ماندگار نبودند، تا اینکه در این زمان مسلمانان شهر دهلی را تصرف کردند و اولین حکومت مسلمانان، به نام دوران سلطنت یا غلامان مسلمان را بنیان گذاشتند و اسلام رسماً بر هند حاکم شد.

در اوایل قرن شانزدهم میلادی بابر شاه با شکست دادن ابراهیم لودهی، آخرین شاه سلسله لودهی، دهلی را تصرف و سلسله گورکانیان هند را تأسیس کرد که تا زمان سلطه انگلستان ادامه داشت. در این دوران روابط اجتماعی، فرهنگی، ادبی و هنری ایران و هند به اوج دوران طلایی خود رسید.

اروپاییان منافع مادی خود را در هند زمانی دریافتند که در سال ۱۴۹۸ پرتغالیان به هند راه یافتند و در منطقه «گوا» مستقر شدند.

از اوایل قرن شانزدهم، کمپانی های بزرگ تجاری در هند توسط غریبان، مانند کمپانی هند شرقی، ثروت های طبیعی و مادی هند را تاراج می کردند، تا این که در اواخر قرن هجدهم بریتانیایی ها، سپاهیان فرانسه و آخرین پادشاه گورکانیان، بهادر شاه ظفر، را شکست دادند و یگانه قدرت سلطه اداری و اقتصادی هند شدند.

اولین تهدید جدی طغیان علیه استعمار انگلستان طی سال های ۱۸۵۷-۱۸۵۸ میلادی صورت گرفت.

تا اوایل دهه هزار و نهصد و بیست میلادی، حرکت های آزادی خواهانه ای در هند دیده می شد، اما این مبارزات به طور جدی زمانی آغاز شد که رهبری حزب کنگره هند را که در سال هزار و هشتصد و هشتاد و پنج تأسیس شده بود، مهاتما گاندی و جواهر لعل نهرو به عهده گرفتند و با سیاست عدم خشونت و خوداتکایی، به زودی نفوذ بسیار زیادی در جامعه یافتند.

همزمان با جنگ جهانی دوم و سیر گسترش نهضت استقلال هند، انگلستان که با دشواری مالی و اداری روبه رو شده بود، هند را مستقل اعلام نمود و این کشور را ترک کرد. مناقشه های مرزی باعث شد تا این کشور سه بار با پاکستان در سال های ۱۹۴۷ تا ۴۹، و ۶۵ تا ۷۱ و یک بار با چین در سال ۱۹۶۲ بجنگد.

جغرافیای هند

هند از آب و هوایی بسیار متنوع بهره می برد، این کشور از شمال به بام دنیا رشته کوه های هیمالیا ختم می شود و رودخانه های متعددی که از این ارتفاعات سرچشمه می گیرند هوایی بارانی و خاکی بارآور را به نواحی شمالی هند می بخشد. رودخانه های طویل هند، شامل: براهماپوترا و ایندوس ۲۹۰۰ کیلومتر، گنگا ۲۵۰۰ کیلومتر، گوداوری ۱۴۷۰ کیلومتر، کریشنا ۱۴۰۰ کیلومتر، یامونا ۱۳۷۰ کیلومتر و نارمادا ۱۳۰۰ کیلومتر هستند. رودهای «گنگا» و «براهماپوترا» مهم ترین این رودخانه ها هستند که هر دو

به خلیج بنگال سرازیر می شوند. میانگین بارندگی سالانه در بنگال غربی به بیش از ۱۱ هزار میلیمتر در سال می رسد. هندوها رود گنگ را مقدس می دانند.^۲

هند از حیات جانوری بسیار متنوعی بهره می برد، منطقه حفاظت شده ای به وسعت ۱۴۱۲ کیلومتر مربع در اسان گجرات تنها پناهگاه باقیمانده حدود ۳۰۰ شیر آسیایی است. هند زیستگاه بسیاری از پستانداران بزرگ مانند فیل آسیایی، کرگدن تک شاخ و ببر می باشد، بیش از ۲۰۰ گونه پرنده و سه نوع کروکودیل در این کشور زندگی می کنند.

گستره هند، بخش اعظم جنوب آسیا و شبه قاره هند را به خود اختصاص داده است. این کشور با پاکستان و بنگلادش، نپال، بوتان، چین و برمه هم مرز است. جغرافیای هند به طور کلی به سه بخش تقسیم می شود: ۱. فلات بلند هیمالیا، ۲. جلگه گنگو ۳. شبه جزیره جنوب هند که مناطق مختلف کوهستانی، دره رودخانه ای، کویر، دشت و جنگل را در بر می گیرد. پایین ترین سطح هند، از اقیانوس هند، با ارتفاع صفر و بلندترین نقطه این کشور، قله کانچنجاگا، با ارتفاع ۸۵۹۸ متر در هیمالیا قرار دارد که سومین قله مرتفع جهان است.

آب و هوای

آب و هوای هند دارای تنوع قابل توجهی از کوهستان های همیشه پوشیده از برف

۲. همان.

همالیا تا منطقه حاره و گرمسیری میانه و جنوب و کویر خشک غرب این کشور است. چهار فصل هند نیز شامل: ۱. سرد و خشک از ماه دسامبر تا فوریه؛ ۲. گرم و خشک از ماه مارس تا مه؛ ۳. فصل بارش از ماه ژوئن تا سپتامبر؛ ۴. معتدل در ماه‌های اکتبر و نوامبر است. به طور میانگین ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ میلیمتر باران در سال، تقریباً سراسر هند را در بر می‌گیرد که این مقدار به ۲۵۰۰ میلیمتر در سواحل و ناحیه شمال شرقی هند نیز می‌رسد.^۳

جمعیت و مردم

هند دومین کشور پر جمعیت دنیا است و قریب به یک ششم جمعیت جهان را در خود جای داده است، تنوع نژادی، فرهنگی، زبانی و مذهبی این کشور را چشم اندازی شگرف از همزیستی مسالمت آمیز میان اعتقادات گوناگون بخشیده است.

در قانون اساسی هند علاوه بر زبان هندی (از شاخه زبان‌های هند و ایرانی) که زبان رسمی سراسر کشور اعلام شد، است، ۲۲ زبان دیگر: اردو، آسامی، انگلیسی، اروپا، بنگالی، بودو، پنجابی، تالگو، تامیل، دوگری، سانتالی، سانسکریت، سندی، گجراتی، کنراتی، کنکانی، کشمیری، کوکائی، مالابالم، مانی، یوری، مراتی و نیالی نیز به رسمیت شناخته شده‌اند، این زبان‌ها به دو شاخه دراویدی (۲۴٪) که بیشتر در جنوب تکلم می‌شوند و هندو اروپایی (۷۴٪) تقسیم می‌شوند،

همچنین سالیان دراز حکومت استعماری بریتانیا بر شبه قاره موجب شده انگلیسی زبان دوم بسیاری از مردم هند باشد. زبان فارسی هم از آن رو که قرن‌ها زبان رسمی سلاطین بایری در هند بود علاوه بر تکلم توسط اقلیت پارسی هند تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر زبان‌های رایج در شبه قاره به ویژه زبان اردو داشته است.

هند همچنین معجونی از ادیان مختلف و فرقه‌های مذهبی گوناگونی است که اکثراً از هندوئیسم، اسلام و بودیسم نشأت گرفته‌اند.

حدود ۸۰٪ مردم هند پیرو آیین‌های هندو و حدود ۱۲ تا ۱۵٪ مسلمان هستند. که بیشتر در دهلی، بنگال غربی و نواحی شمالی غربی کشور زندگی می‌کنند و در کشمیر اکثریت جمعیت را تشکیل داده‌اند. به این ترتیب هند پس از اندونزی و پاکستان عظیم‌ترین جمعیت مسلمان جهان را داراست. هند هم چنین بیش از ۲٪ مسیحی و ۳٪ سیک دارد. هند اگر چه زادگاه آئین بودا بوده، اما جمعیت دایان هند در حال حاضر تنها حدود ۸ میلیون نفر برآورد می‌شود. هند در عین حال بزرگترین کلنی فرقه احمدیه و بهائی و زرتشتی در سراسر جهان است.

بر اساس آمارهای رسمی، جمعیت هند بالغ بر یک میلیارد نفر اعلام شده که هفده درصد جمعیت دنیا را شامل می‌شود. رشد میانگین جمعیت هند از سال ۱۹۷۵ تاکنون دو درصد است و حدود هفتاد و دو درصد در مناطق روستایی زندگی می‌کنند.

نژاد و زبان

نژاد مردم هند، شامل: ۷۲٪ هندو آریائی، ۲۵٪ دراویدی و ۳٪ نژاد زرد است. اگر چه این نژادها بر اساس شرایط مکانی، فرهنگی و دینی نیز دارای تقسیمات خاص خود هستند. آمار رسمی دولت هند، ۱۱۴ زبان را در سراسر هند معرفی می‌کند که بیست و دو زبان دارای جمعیت بالای یک میلیون نفر است. دویست و شانزده گویش محلی نیز دارای جمعیت بیش از ده هزار نفر می‌باشند. در هند حدوداً هشتصد و پنجاه گویش و لهجه و زبان نیز روزانه مکالمه می‌شود. بر اساس منابع دولتی بیش از ۱۶۰۰ زبان و لهجه در هند وجود دارد. زبان رسمی ایالت دهلی به ترتیب انگلیسی، اردو و هندی است.

رایج‌ترین زبان، هندی است که در کنار انگلیسی که زبان تجارت و تحصیل عالی است، تقریباً در سراسر هند آموزش داده می‌شود. بیست و دو زبان که به طور رسمی در امور قضایی، سیاسی، آموزشی، چاپ، نشر و رسانه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، عبارتند از: آسامی، بنگالی، بودو، دوگری، گجراتی، هندی، کانادایی، کشمیری، کنکاوی، مایتالی، مالایام، مانپوری، مراتی، نیپالیواریا، پنجابی، سانسکریت، سانتالی، سندی، تامیل، تیلگو، ارود و انگلیسی، هر چند زبان‌های محلی دیگر هم هست که فقط

۳. همان.

توسط مراجع و دولت های محلی رسماً مورد تأیید هستند.

زبان فارسی در هند

زبان فارسی در دوره غزنویان به هند راه یافت در آن دوره پارسی، زبان ادبیات، شعر، فرهنگ و دانش بود. با تأسیس امپراتوری مغول هندوستان به اوج پیشرفت خود در هند رسید و زبان رسمی هندوستان شد.

زبان فارسی هندوستان شاعران بزرگی مانند بیدل دهلوی، و امیر خسرو دهلوی و دستگاه شعری سبک هندی را در خود پروراند. از دیگر شاعران نامدار فارسی زبان شبه قاره هندوستان، می توان از اقبال لاهوری نام برد.

همچنین پارسی گوینان هندوستان، واژه نامه های ارزشمندی برای زبان پارسی گردآوری کردند که از آن جمله می توان به فرهنگ ابراهیمی از ابراهیم قوام الدین فروغی، فرهنگ آندراج از محمد پاشا، اشاره کرد.^۴

پس از حمله سلطان محمود غزنوی به هندوستان در اوایل سده پنجم هجری زبان فارسی با آمدن سپاهیان محمود در شبه قاره گسترش می یابد. البته نباید سهم صوفیان را که مبلغان اصلی اسلام و زبان فارسی بودند، فراموش کرد. بزرگ صوفیانی چون همجویری، خواجه معین الدین چشتی، شیخ بهاء الدین زکریا مولتان، سید اشرف جهانگیر سمنانی، سید علی همدانی و ... که با گفتار و کردارشان بر خیل مسلمانان و فارسی

زبانان افزودند، حکومت پادشاهان مسلمان، به ویژه شاهان ایرانی نژاد در سراسر شبه قاره را هم نباید از یاد برد، زیرا آنان با حمایت و پشتیبانی فراوان خود از علما، دانشمندان، سرایندگان، ادیبان، هنرمندان و سایر فرهیختگان موجب شکوفایی و ارتقای زبان فارسی شدند و در این باره منابع و مآخذ فراوان است.

رسمیت یافتن زبان فارسی به عنوان زبان دین، سیاست، ادب و هنر در شبه قاره موجب شد که علاوه بر پدید آمدن آثار فراوان فارسی در آن سرزمین توسط اهالی شبه قاره یا ایرانیان و دیگر مهاجران، به ویژه در زمینه های تاریخ، فرهنگ، دستور، یادنامه (تذکره) و انشاء آثار بزرگان چامه و ادب و عرفان ایران زمین مورد پذیرش دانشوران و متفکران قرار گیرد و درباره آنها پژوهش شود یا به زبان های گوناگون بومی سرزمین هند و پاکستان ترجمه گردد.

زبان فارسی پیش از آنکه هندوستان مستعمره انگلستان شود، دومین زبان رسمی این کشور و زبان فرهنگی و علمی بشمار می رفت. اما پس از استعمار، انگلیسی ها در سال ۱۸۳۲ با زور انگلیسی را جایگزین فارسی کردند.

زبان فارسی هشت قرن پیش وارد هند شد، ۷۰۰ سال بر تارک اندیشه، روابط، سیاست، اقتصاد و فرهنگ مردم هند حاکمیت داشت و می درخشید، به گونه ای که کلیه آثار مهم فرهنگی، مذهبی، سیاسی، ادبی، مکاتبات، اسناد شخصی و دولتی و احکام قضایی

هند به زبان فارسی نوشته می شد و مدت های مدیدی این سرزمین مهد پرورش شعر و ادب فارسی بود. هم اکنون آثار گرانبها و نسخ خطی بسیار ارزنده موجود در هند حکایت از این واقعیت دارد. هنوز فرهنگ دوستان و ادب پروران و اندیشمندان هند در تلاشند تا این گنجینه در هند حفظ گردد و همه ساله آثار ارزشمندی توسط اساتید علاقه مند، به بازار ادب عرضه شود. تاگور ادیب مشهور هندی در سال ۱۳۱۱ ه. ش / ۱۹۳۳ م به ایران سفر کرد و در یک سخنرانی در مجمع علمی می گوید:

«من ایرانی ام و نیاکانم از این سرزمین به هندوستان مهاجرت کرده اند، سرورم که به وطن اجداد خود آمده ام و علت این همه محبت به من، همین وحدت نژادی و فرهنگی است و سبب مسافرت من هم با وجود کسولت و ضعف مزاج و دشواری های سفر، همین یگانگی و عواطفی است که من به ایران دارم.»^۵

لازم به ذکر است که در سراسر هند بیش از پنجاه بخش زبان فارسی در دانشگاه و کالج ها به فعالیت اشتغال دارند. بیش از صد مدرسه و دبیرستان فعالانه به تدریس زبان فارسی می پردازند. در اکثر قریب به اتفاق مدارس سنتی اسلامی، زبان فارسی در متون درسی

۴. ر. ک: تذکره نتائج الافکار، کوپای موی، محمد

قدرت الله ن. ع، کتاب های مشار، ج ۱.

۵. مهاتما گاندی (همدلی با اسلام، همراهی با مسلمین)، علی ابوالحسنی (منذر)، ص ۲۶۷.

وجود دارد و همه علما و مدرسین با دیوان‌های شعرای بزرگ، خصوصاً گلستان سعدی، آشنا و مأنوس هستند.

تأثیر شعر و ادب فارسی بر هند

مهاجرت‌های سرایندگان، دانشوران، عارفان، هنرمندان، بازرگانان و کسانی از هر طبقه مردم، به شبه قاره هند عوامل مختلفی دارد. که توجه مردم ایران را به شبه قاره جلب کرده است، از جمله: نعمت‌های فراوان، بازرگانی خوب و انگیزه‌های گسترش دین اسلام و هنرپروری فرمانروایان و شاهان شبه قاره و جاذبه خدمت‌گذاری و یافتن مناصب و مقامات عالی در دولت‌ها و درباری‌های آنان.

اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایران در دوره‌های گوناگون بویژه در نتیجه حملات مغول، و سخت‌گیری‌های برخی از فرمانروایان و حکام محلی و تا حدی نیز بی‌توجهی شاهان صفوی به چامه و ادب سنتی که در روزگار پیش از آنان در ایران مرسوم بوده است.

در نتیجه این عوامل، تعدادی از هنرمندان ایران در زمان‌های مختلف از سراسر کشور ایران به شبه قاره متوجه شدند، اکثر شعرا و فضیلات ایرانی در دوره تیموریان هند به شبه قاره وارد شدند و در مراکز مختلف سیاسی و علمی آن دوره در احمدنگر، برهانپور، بنگاله، بیجاپور، دکن، دهلی، سند و کشمیر و گولکنده و ... سکونت گزیدند.

مهاجران ایرانی که نمایندگان فرهنگ و هنر ایران بودند، در شبه قاره در

مراکزى که با آنها وابستگی داشت سکونت ورزیدند؛ مردم هند گرداگرد ایشان جمع شدند و با شخصیت، علم، فضل، فضیلت، آثار شعری، فرهنگ و هنر به ویژه ادبیات شعری ایران آشنا شدند و از معارف و فضایل ایشان بهره‌مند گردیدند.

مردم شبه قاره تحت تأثیر صحبت‌های هنرمندان ایرانی قرار گرفته، نه فقط از زبان و ادبیات فارسی آگاه شدند، بلکه در نثرنویسی و سخن‌سرایی کمالاتی در سبک و معنی، به دست آوردند و آثاری در نثر و شعر به وجود آوردند که از لحاظ معیار و ملاک ادبی پایه آنها کمتر از نوشته‌ها و سروده‌های اهل زبان نبوده است، و از دید شمار و حجم، سهمی کمتر از ایران نداشته، تا بالاخره در زمان تیموریان هند، شبه قاره به جای ایران، مرکز و سرپرست فرهنگ و شعر و ادب فارسی گردید، و این مقام مریانه خود را عمده تا اواخر دوره سلطنت «اورنگ زیب عالم‌گیر» به تمام و کمال حفظ نمود.^۶

دین

گفته می‌شود ۸۰/۵ درصد جمعیت هند پیروان دین هندو، ۱۳/۴ درصد مسلمان، ۲/۳ درصد مسیحی، ۱/۹ درصد سیک، ۰/۸ درصد بودایی، ۰/۴ درصد جینیست و ۰/۶ درصد سایر ادیان هستند.

شیعیان حدود سه درصد کل جمعیت هند، یعنی بیش از ۲۸ میلیون نفر می‌باشند و نقش بسیار مهمی در تمدن دوران اسلامی هند در شمال به مرکزیت

لکنهو و در جنوب به مرکزیت حیدرآباد دکن و میسور داشته‌اند.

زرتشتیان، از مهمترین اقلیت‌های دینی هند هستند که به ایرانی و پارسی معروفند و طی بیش از پنج قرن از ایران به هند مهاجرت کرده‌اند و بیشتر در مناطق مختلف گجرات و مهاراشترا به مرکزیت بمبئی اقامت دارند. اگر چه جمعیت آنان کمتر از ۲۰۰ هزار نفر است، اما نزدیک به ۱۷ درصد اقتصاد هند را در دست دارند. کمپانی‌های بزرگی مانند: خودروسازی «تاتا» و گودریچ، متعلق به زرتشتیان است.

گروه دیگری از اقلیت‌های کم جمعیت اسماعیلی‌ها یا بهراها هستند که قدرت اقتصادی مهمی در هند دارند. صاحب کمپانی معروف وپرو، از این فرقه و جزو ده نفر ثروتمند بزرگ جهان است.

نظام آموزشی هندوستان

دولت مرکزی و دولتهای ایالتی که بطور مشترک مسؤلیت خدمات آموزش عمومی را به عهده دارند بر طبق توافق متعهد شده‌اند که تسهیلات آموزش رایگان برای همه کودکان تا ۱۴ سالگی را فراهم کنند.

مدارس ابتدای بطور کلی یا از طریق دولت‌های ایالتی تأمین و یا بصورت خصوصی اداره می‌شوند و از کمک‌های دولتی هم بهره‌مند هستند.

۶. ر. ک: شعرای ایرانی در شبه قاره هند و پاکستان، ساجدالله نفهیمی.

حمایت بین المللی از آموزش همگانی

طی ۱۰ سال گذشته چندین برنامه آموزش با همکاری مراکز بین المللی اجرا شده است نهادهای متعددی در این برنامه حمایتی همکاری داشته اند که بانک جهانی عمده ترین آن ها می باشد. کمک های دو جانبه ای نیز از طریق هلند و ژاپن، صورت گرفته است. پنج دفتر نمایندگی سازمان ملل نیز به همکاری با دولت هندوستان و دولت های ایالتی در جهت به روی کار آوردن آموزش مبتنی بر اعضای جامعه، مبادرت نمودند. گفتنی است که کمک های نهادهای مذکور همگی در قالب کمک های بلاعوض بوده و این در حالی است که در خصوص بانک جهانی این اعانه از طریق IDA و به صورت وام بلاعوض ارائه گردیده است. «سیاست های آموزشی همگانی، برنامه های ارتقاء آموزش همگانی و برنامه های آموزشی دختران مناطق محروم، نیاز به مشارکت مردم در آموزش همگانی در تمرکززدایی از مدیریت آموزشی، از اهمیت خاصی طی این دوره برخوردار گردیدند.»

دوره های آموزشی قبل از دانشگاه، شامل: دوره ابتدایی از اول تا کلاس هشتم، دوره دوم شامل: کلاس های نه و ده و دوره نهایی شامل: کلاس های ۱۱ و ۱۲ است. این تقسیم بندی می تواند توسط دولت های محلی ایالت ها، بنا به شرایط منطقه ای و محلی تغییر یابد.

بر اساس آخرین آمار منتشره، ۵۸/۵ درصد مردم بالای ۱۵ سال هند با سواد

هستند که سهم مردان ۷۲/۳ درصد و زنان ۴۴/۴ درصد است.

آموزش عالی

نظام آموزش عالی کشور از ارزش و اعتبار بین المللی برخوردار می باشد. مدارک دانشگاه های معتبر هند مورد قبول دانشگاه ها و مراکز معتبر علمی جهان است. در حال حاضر، جمع کثیری از دانش آموختگان دانشگاه های هند در سرتاسر جهان در مؤسسات معتبر علمی و تحقیقاتی مشغول به فعالیت می باشند. همه ساله نیز تعداد زیادی از اساتید دانشگاه های هند به عنوان استاد میهمان جهت تدریس به دانشگاه های کشورهای مختلف جهان اعزام می گردند. در حال حاضر این کشور از جمله مهم ترین تولیدکنندگان نرم افزارهای کامپیوتری در جهان به شمار می رود. کشور هند، مجهز به سیستم های ماهواره ای در زمینه تحقیقات کشاورزی، هواشناسی، مخابراتی و نظامی می باشد. همچنین در استفاده از شبکه اطلاع رسانی بین المللی (Internet) موفقیت چشمگیری داشته و در حال حاضر کلیه مراکز آموزش عالی این کشور مجهز به سیستم کامپیوتری می باشند. طی سال ۱۹۸۵ میلادی، به منظور متمرکز نمودن فعالیت های آموزشی، پرورشی و فرهنگی کشور، وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات موازی که به امر آموزش و فرهنگ اشتغال داشتند در یکدیگر ادغام شده و وزارتی تحت عنوان «وزارت توسعه منابع انسانی» با نام اختصاری «MHRD» تأسیس گردید.

هدف غایی این وزارتخانه، توسعه استعداد های انسانی در کلیه سطوح علمی، آموزشی و فرهنگی در چهارچوب برنامه های پنج ساله توسعه کشور می باشد. لازم به ذکر است که در حال حاضر بالاترین مرجع اداری نظام آموزشی کشور «وزارت توسعه منابع انسانی» می باشد.

تحصیل در دانشگاه های هندوستان

برخلاف تصور، همه دانشگاه های هند سطح علمی پایینی ندارند، بلکه برعکس بعضی از آنها مستقیماً با دانشگاه های انگلستان در تماس هستند و در برخی موارد دانشجویان تحصیل خود را در هند آغاز می کنند ولی در انگلستان به پایان می برد. البته این امر بستگی به دانشگاه، پیشرفت تحصیلی دانشجویان، موضوع مورد تحقیق و ... دارد، وزارت علوم و بهداشت هم بر همین مبنا، دانشگاه های هند را به چند گروه تقسیم کرده است و فقط مدرک فارغ التحصیلان برخی دانشگاه های معتبر هند را می پذیرد، نه همه آنها را. پس اگر قصد دارید که در هند ادامه تحصیل دهید، حتماً با وزارت مربوطه هماهنگ کنید تا پس از برگشت دچار مشکل نشوید. دانشگاه های بسیاری در هند وجود دارند که به علت هزینه پایین تحصیل و زندگی در هند (در مقایسه با اروپا و آمریکا)، این روزها جاذبه زیادی یافته اند. به عنوان نمونه: میانگین هزینه سالانه یک دانشجوی (در سال ۲۰۰۱) به این شرح بوده است: دانشگاه خصوصی: ۱۴۸۷ دلار آمریکا و ۱۰۱۹ دلار غذا؛ دانشگاه های غیر خصوصی، شامل:

مرکزی (۷۳۰ دلار - غذا ۵۲۲ دلار)، ایالتی (۷۸۷ دلار - غذا ۵۰۹ دلار)، کالج دانشگاهی (۷۷۵ دلار - غذا ۵۵۲ دلار) و کالج دولتی (۶۸۷ دلار - غذا ۶۳۷ دلار). البته این ارقام، برآورد دولت هند در سال ۲۰۰۱ بوده است.

پیشرفت های علمی و صنعتی

طی نیم قرن اخیر کشور هند، به پیشرفت های چشمگیری در زمینه های مختلف علمی و فنی نایل آمده است. این کشور در حال حاضر با برخورداری بیش از ۲۷۳ دانشگاه معتبر، ۱۱۸۳۱ کالج و مرکز آموزشی عالی و ۷۰۰ مرکز تحقیقات علمی از مقام نخست در میان کشورهای در حال توسعه و مقام پنجم در سطح جهان برخوردار می باشد. به رغم اختلاف فاحش میان توان اقتصادی آمریکا و هند، این کشور طی ۵۰ سال اخیر از لحاظ توسعه مراکز آموزش عالی و حجم تحقیقات علمی، رشدی معادل ایالات متحده آمریکا داشته است و در حال حاضر سومین قدرت تحقیقاتی جهان به شمار می آید.

کامپیوتر

هند همزمان با ایران، شروع به استفاده از کامپیوترهای شخصی (PC) کرد و امروز یکی از غولهای نرم افزاری دنیاست. در این مدت، ایران به عنوان بزرگترین بازار فروش کامپیوتر شخصی در دنیا درآمده است. ایران ۵م در زمینه کامپیوتر پیشرفت هایی داشته است ولی به علت عدم وجود قانون کپی رایت در کشور و اسکار کپی - بدترین برنامه های دنیا با هزینه ای ناچیز، صنعت

نرم افزاری پیشرفت زیادی نداشته است. در زمینه سخت افزار هم با وجود تلاشهایی در کشور، به علت وفور بیش از حد اجناس مالزیایی و تایوانی و سنگاپوری و ارزانی و کیفیت بالاتر آنها، راه به جایی نخواهیم برد. البته به ظهور اینترنت، علیرغم مشکلات دسترسی به اینترنت، سرعت فوق العاده پایین آن، و گران بودن نسبی اتصال به اینترنت، پس از پدید آمدن فونت های فارسی، در کمتر از دو سال، مقام اول را در دنیا، از نظر وبلاگ نویسی به دست آورده ایم و نمونه موفق آن، نبرد همگانی استفاده کنندگان ایرانی اینترنت علیه مؤسسه نشنال جغرافی بود که آنان را وادار به پذیرش اشتباهشان نمود. به نظر من، با هدفمند نمودن وبلاگها می توان گروههای علمی و خبررسانی علمی داشت که مثلاً به مخاطبان خود اعلام دارند که چه کنفرانسهایی علمی و ادبی در کجای دنیا برگزار می شود و چگونه می توان در آنها شرکت نمود. و یا از نظر صنعتی یا ... چه منابع علمی و ... وجود دارد.

صنایع هند

صنعت هواپیما سازی و فضایی (داشتن چند ماهواره)، دوچرخه سازی، ماشین سازی (لندروور و ماشینی به نام Esteem، شبیه پراید ولی محکم تر و کاملاً ساخت هند و نه مونتاژ، در ضمن خریداران از خود شرکت های ماشین سازی هند وام نام بهره می گیرند تا قسطهای ماشین خود بدارند شده را پس بدهند)، نساجی (به ویژه پارچه های ابریشمی).

صنعت توریسم

کشور هند در آسیا (جنوب و جنوب غربی) در زمینه توریسم حرف اول را می زند. در سال ۱۹۹۶ سه میلیون توریست از هند دیدن کرده اند. کمتر کسی در دنیا اسم تاج محل و جایپور (شهر صورتی) را نشنیده باشد چون تبلیغات آنها فوق العاده است.

صنعت فیلم سازی

این صنعت را به این دلیل جدا کردم که اهمیت فراوان دارد. هندیها عاشق فیلم و سینما هستند و حتی حاضرند پول غذای خود را بابت دیدن فیلم بدهند. به همین خاطر، در مقابل هالیوود، مرکزی درست کردند به نام بالیوود، در این مرکز، هزاران فیلم ساخته می شود که جوابگوی نیاز یک میلیارد هندی باشد. نقطه مشترک اکثر این فیلم ها این است که پس از تحمل سختی های بسیار، پایان خوشی دارند تا به این وسیله هندیان ساعاتی خود را، فارغ از مشکلات روزمره، حس کنند. البته واضح است که همه این فیلم ها ارزش دیدن ندارند و بسیاری از آنها از نظر ما اصلاً قابل دیدن نیست. وقتی این موضوع را با یکی از دست اندرکاران سینمای هند مطرح کردیم، او به سادگی پاسخ داد که ما برای شما فیلم نمی سازیم. بلکه برای هندیها می سازیم، شما می توانید تماشا نکنید.

ادامه دارد

یدالله جنتی

